

Natuurtoets nieuwbouw Borger-Odoorn

Toetsing aan de Wet natuurbescherming

7 december 2023

Kenmerk R001-1293447TJL-V01-ssc-NL

Verantwoording

Titel	Natuurtoets nieuwbouw Borger-Odoorn
Opdrachtgever	Gemeente Borger-Odoorn
Projectleider	Henk Klaassens
Auteur(s)	Tjebbe Leen
Tweede lezer	Nils Rutjes
Uitvoering meet- en inspectiewerk	Tjebbe Leen
Kenmerk	R001-1293447TJL-V01-ssc-NL
Aantal pagina's	18 (exclusief bijlagen)
Datum	7 december 2023
Handtekening	Ontbreekt in verband met digitale verwerking. Dit rapport is aantoonbaar vrijgegeven.

Colofon

TAUW bv
W.A. Scholtenstraat 3a
Postbus 722
9400 AS Assen
T +31 59 23 91 30 0
E info.assen@tauw.com

Inhoud

1	Inleiding	4
1.1	Doel	4
1.2	Wettelijk kader	4
1.3	Te beschouwen natuurwet- en regelgeving	5
1.3.1	Provinciaal beschermde gebieden	6
1.4	TAUW en biodiversiteit	6
2	Huidige situatie en beoogde ontwikkeling	6
2.1	Huidige situatie	6
2.2	Beoogde ontwikkeling	8
2.3	Uitgangspunten werkzaamheden en toetsing	9
3	Soortenbescherming	9
3.1	Beschermingsregime en bepalingen	9
3.2	Vrijstellingen	10
3.3	Zorgplicht	10
3.4	Werkwijze	11
3.5	Literatuuronderzoek	11
3.6	Toetsing beschermde soorten	12
3.6.1	Flora	12
3.6.2	Grondgebonden zoogdieren	12
3.6.3	Vleermuizen	13
3.6.4	Vogels	14
4	Conclusies en aanbevelingen	15
4.1	Aanleiding en doel	15
4.2	Relevante natuurwet- en regelgeving	15
4.3	Conclusies toetsing soortbescherming	16
4.3.1	Soortenbescherming	16
4.4	Consequenties planvorming en uitvoering	16
4.5	Aanbevelingen en kansen biodiversiteit	17
5	Literatuur	18

1 Inleiding

Dit hoofdstuk beschrijft het doel van de toetsing, de relevante natuurwet- en regelgeving en de wijze van kwaliteitsborging.

1.1 Doel

In opdracht van Gemeente Borger-Odoorn heeft TAUW onderzoek gedaan naar de consequenties van de geldende natuurwet- en regelgeving voor de bouw van een nieuwe starterswoningen en levensbestendige woningen. De beoogde ontwikkeling kan alleen doorgaan als deze niet in strijd is met de natuurwet- en regelgeving, of als de benodigde vergunningen worden afgegeven en/of ontheffingen kunnen worden verleend.

In deze rapportage volgt het antwoord op de volgende vragen:

- Welke natuurwet- en regelgeving is van belang?
- In hoeverre is de beoogde ontwikkeling (mogelijk) strijdig met de geldende natuurwet- en regelgeving?
- Zijn maatregelen en/of een vergunning/ontheffing/melding nodig?
- Wat betekent dit voor de verdere planvorming en uitvoering?

1.2 Wettelijk kader

De Wet natuurbescherming (hierna: 'Wnb') is het wettelijke stelsel voor bescherming van Natura 2000-gebieden, soorten (flora en fauna) en houtopstanden. Het beschermingsregime gaat uit van het 'nee, tenzij-principe'. Dit betekent dat de genoemde verbodsbepalingen in de Wnb altijd gelden. Het afwijken hiervan is alleen onder voorwaarden toegestaan. Gedeputeerde Staten (GS) van de provincie Drenthe is het bevoegd gezag voor het verlenen van toestemming door middel van een vergunning of ontheffing. Provinciale Staten (PS) van de provincie Drenthe kunnen bij verordening vrijstelling verlenen van verbodsbepalingen met betrekking tot beschermde soorten. Naast de Wnb geldt vanuit provinciale ruimtelijke beleidsregels ook regelgeving met betrekking tot beschermde gebieden zoals het Natuurnetwerk Nederland (hierna: 'NNN').

Deze toetsing is opgesteld volgens de kaders die de huidige natuurwetgeving stelt. Per 1 januari 2024 treedt de Omgevingswet in werking en komt de Wet natuurbescherming te vervallen. Hoewel artikelnummers en verwijzingen zullen wijzigen, is de uitwerking van de omgevingswet niet wezenlijk anders dan de Wet natuurbescherming als het gaat om natuurwetgeving bij ruimtelijke ontwikkelingen. De conclusies in deze rapportage kunnen dan ook onder de omgevingswet gehandhaafd worden.

1.3 Te beschouwen natuurwet- en regelgeving

Natura 2000-gebieden

In Nederland zijn 162 gebieden aangewezen als Natura 2000-gebied, beschermd vanuit de Europese Vogelrichtlijn en/of Habitatrichtlijn; van nog eens drie gebieden is de aanwijzing nog in procedure. De afstand tot het dichtstbijzijnde Natura 2000-gebied 'Drouwenerzand' is circa 3,8 kilometer. Verstoringsfactoren zoals geluid, licht en optische verstoring van de aanlegfase en gebruiksfase zorgen vanwege de afstand en aard van de werkzaamheden met zekerheid niet tot negatieve effecten in Natura 2000-gebieden.

Sinds 2 november 2022 is de vrijstelling voor bouw-, sloop- en aanlegfasen zoals opgenomen in de Wet stikstofreductie en natuurverbetering vervallen. Dit betekent dat voor bouwwerkzaamheden onderzocht moet worden of een natuurvergunning nodig is. Het berekenen van de stikstofuitstoot en de impact op Natura 2000-gebieden maakt hier een belangrijk onderdeel van uit. De afstand tot de dichtstbijzijnde stikstofgevoelige habitat is een gedeelte van het 'Drouwenerzand' op circa 4 kilometer. Significante gevolgen op stikstofgevoelige habitattypen van Natura 2000-gebieden als gevolg van stikstofdepositie zijn niet op voorhand uit te sluiten. Zekerheid omtrent de projectbijdrage aan de stikstofdepositie kan uitsluitend worden verkregen middels een AERIUS-berekening. Het bevoegd gezag kan hier altijd om vragen.

Houtopstanden

Buiten de bebouwde kom zijn bomenrijen met meer dan 20 bomen en percelen met bomen en of struiken met een oppervlakte groter dan 10 are, op enkele uitzonderingen na, beschermd. Dit heeft als doel het totale bosoppervlak in Nederland te behouden. Toetsing van eventuele effecten op beschermde houtopstanden is niet aan de orde, omdat er geen bomen worden gekapt.

Beschermde soorten

Onder de Wnb zijn diverse planten- en diersoorten specifiek beschermd en voor alle soorten geldt dat negatieve effecten zoveel mogelijk voorkomen moeten worden. Vanwege het mogelijk voorkomen van (beschermde) flora en fauna in en nabij de plangebieden is een toetsing van eventuele effecten op beschermde soorten noodzakelijk.

Voor soortenbescherming is geen volledige zekerheid te geven over de aan- of afwezigheid van beschermde soorten. Dat komt doordat beschermde soorten soms in heel kleine aantallen voorkomen en in sommige jaren zelfs afwezig kunnen zijn. Door inzet van deskundige ecologen en landelijk geaccepteerde onderzoeksmethodes wordt de kwaliteit van het onderzoek zoveel mogelijk gewaarborgd. Mede daarom is TAUW aangesloten bij het Netwerk Groene Bureaus, een samenwerkingsverband van adviesbureaus die ecologisch advies geven en ecologisch onderzoek verrichten.

1.3.1 Provinciaal beschermde gebieden

Natuurnetwerk Nederland (NNN)

Veel natuurgebieden in Nederland zijn beschermd als het NNN. Het NNN omvat bestaande en nieuw aan te leggen natuurgebieden met als doel deze beter met elkaar en het omliggende gebied te verbinden. Provincies zijn verantwoordelijk voor het aanwijzen van de gebieden. Het plangebied maakt geen deel uit van het NNN.

De afstand tot het dichtstbijzijnde NNN-gebied is 0,9 kilometer. Een toetsing van effecten op het NNN als gevolg van ontwikkelingen die daarbuiten plaatsvinden (externe werking) is in provincie Drenthe niet van toepassing (provincie Drenthe, 2022).

Provinciaal beschermde gebieden

In de provincie Drenthe zijn naast het NNN ook gebieden aangeduid en beschermd als Bijzonder provinciaal natuurgebied of landschap, Nationaal Park Drentsche Aa, Beekdal en bergingsgebied en ganzenrustgebied. Het plangebied maakt geen deel uit van deze provinciaal beschermde gebieden. Een toetsing van effecten vanwege externe werking is voor deze gebieden ook niet noodzakelijk. Een toetsing van effecten op deze gebieden is daarom niet aan de orde.

1.4 TAUW en biodiversiteit

Naast de natuurwet- en regelgeving zijn er in alle projecten kansen om bij te dragen aan het herstel van biodiversiteit. In het hoofdstuk 'Conclusies en aanbevelingen' zijn enkele van deze kansen voor dit project beschreven.

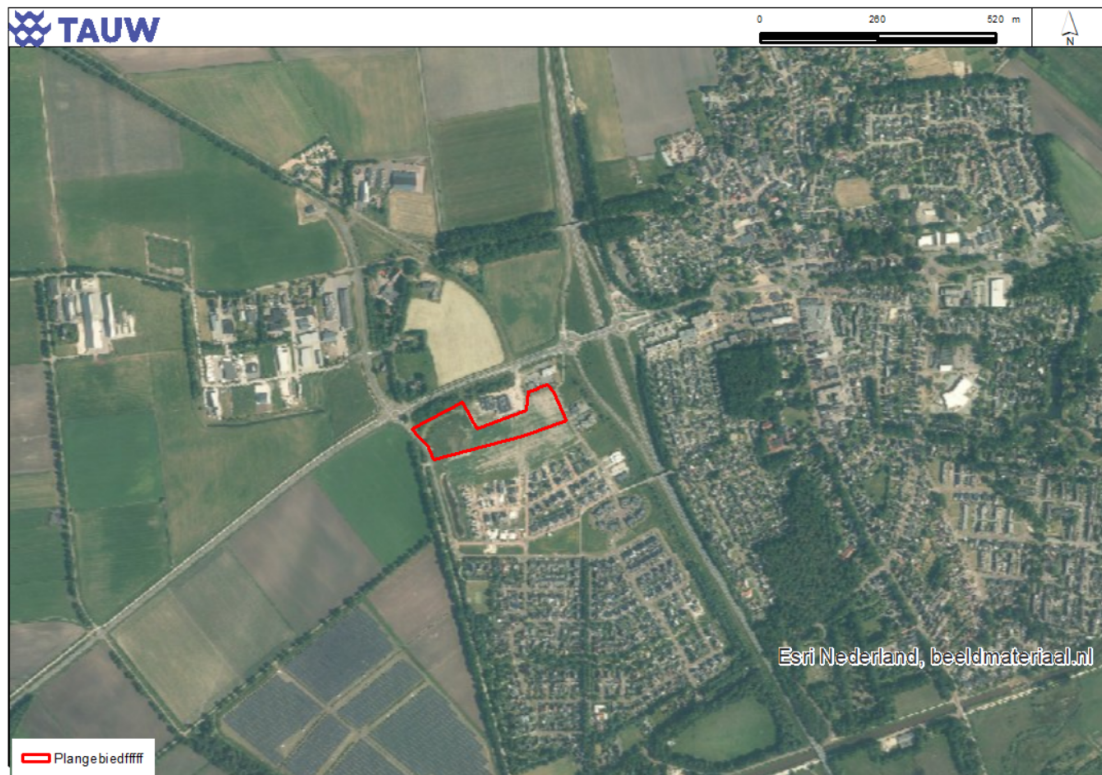
2 Huidige situatie en beoogde ontwikkeling

Dit hoofdstuk beschrijft de huidige situatie, het plan, de voorgenomen werkzaamheden en de gehanteerde uitgangspunten voor toetsing.

2.1 Huidige situatie

Figuur 2.1 toont de ligging van het plangebied. Het gaat om de ontwikkeling van nieuwe starterswoningen en levensloopbestendige woningen nabij de wijk Daalkampen te Borger, in de provincie Drenthe. Figuur 2.2 geeft een sfeerimpressie van het gebied. Het plangebied bestaat in de huidige situatie uit een braakliggend terrein met zwarte grond en een betegelde straat die dwars door het plangebied loopt. Het gebied is op enig moment in 2023 bouwrijp gemaakt ten behoeve van de beoogde woningbouw. In het zuidelijke gedeelte van het plangebied begint op enkele plekken het gras terug te groeien, maar het merendeel van het terrein bestaat uit kaal zand. Er staan 8 verplante bomen in het noordwestelijke hoek van het plangebied. Het is de intentie om deze bomen te handhaven. Als dit niet mogelijk is, dan worden de bomen wederom verplant. In het noorden van het plangebied ligt een smalle drooggevalen sloot, met hierachter (buiten het plangebied) een strook bosschage. Er is geen wateroppervlakte aanwezig in het plangebied. Ten zuidwesten van het plangebied ligt een wadi/sloot met een vijver die recent is aangelegd. De oevers van de vijver zijn nog erg kaal en nagenoeg vegetatieloos. Ten zuiden van het plangebied ligt nieuwbouwwijk Daalkampen.

Ten oosten ligt de N34 met daarachter het dorp Borger. In het noorden is recent een basisschool gebouwd, met daarachter voornamelijk agrarisch gebied. Ook in het westen ligt voornamelijk agrarisch gebied en een zonnepark.

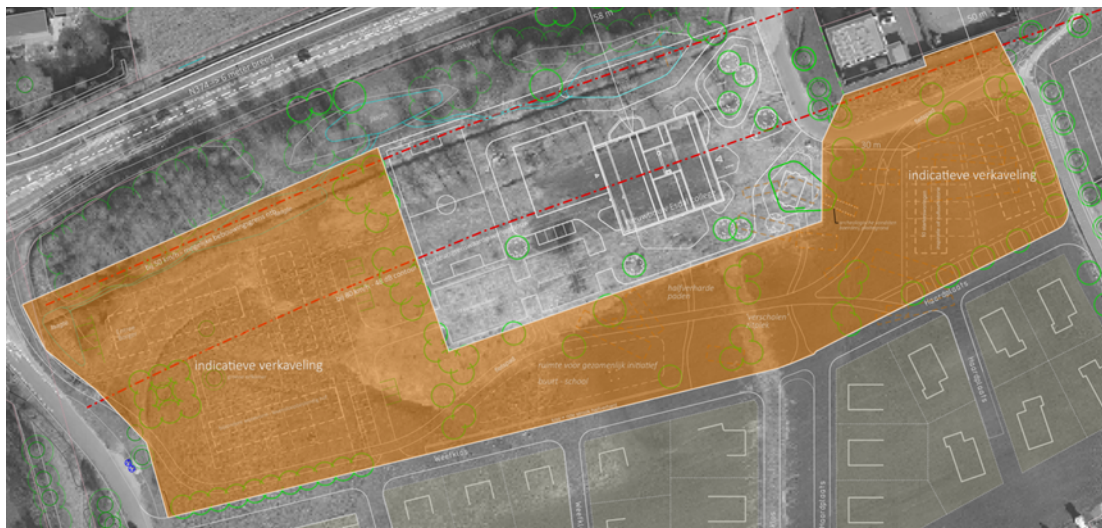
Figuur 2.1 Ligging van het plangebied (globaal begrensd)

Figuur 2.2 Impressie van het plangebied

2.2 Beoogde ontwikkeling

Figuur 2.2 geeft de beoogde ontwikkeling weer. Het gaat om de ontwikkeling van nieuwe starterswoningen en levensloopbestendige woningen in de wijk Daalkampen in Borger.

Figuur 2.2 De beoogde ontwikkeling (Bron: Gemeente Borger-Odoorn)

2.3 Uitgangspunten werkzaamheden en toetsing

De volgende uitgangspunten worden gehanteerd bij de toetsing in dit rapport:

- Kap van bomen en struiken is geen onderdeel van de werkzaamheden
- De sloop of renovatie van woningen is geen onderdeel van de werkzaamheden
- Het vergraven of dempen van oppervlaktewater is geen onderdeel van de werkzaamheden

3 Soortenbescherming

Dit hoofdstuk beschrijft of het voorgenomen plan of project negatieve effecten heeft op beschermde flora en fauna en of vervolgstappen nodig zijn.

3.1 Beschermingsregime en bepalingen

Het onderdeel soortenbescherming onder de Wnb heeft bepalingen opgenomen voor de bescherming van in het wild levende dier- en plantensoorten. Het gaat onder meer om soorten die in Nederland, maar soms ook in Europa in hun voortbestaan worden bedreigd. De Wnb kent 3 beschermingsregimes:

- Vogels: Het gaat hier om alle inheemse vogels in hun natuurlijk verspreidingsgebied. Ze zijn Europees beschermd via de Vogelrichtlijn
- Dieren en planten: Het gaat hier om inheemse dieren en planten, die zijn Europees beschermd via de Habitatrichtlijn en/of de verdragen van Bern en Bonn
- Nationale soorten: Het gaat hier om soorten, die niet onder de reikwijdte van de Vogel- of Habitatrichtlijn of de verdragen van Bern en Bonn vallen. Deze soorten zijn wel nationaal beschermd

Per beschermingsregime geldt een aantal verbodsbepalingen. Tabel 3.1 geeft een samenvatting van de verbodsbepalingen. Ze voorzien in de bescherming van verblijfplaatsen en de bescherming tegen versturende invloeden.

Gedeputeerde Staten van provincie Drenthe kan een ontheffing verlenen van de verboden zoals benoemd in de artikelen 3.1, 3.5 en 3.10. Dit kan alleen wanneer er sprake is van een geldend wettelijk belang, er geen reële alternatieven zijn en er geen effect is op de staat van instandhouding beschermde soorten.

3.2 Vrijstellingen

In de Wnb is een aantal algemene soorten amfibieën en zoogdieren landelijk beschermd onder de categorie 'Nationale soorten', zoals gewone pad, bruine kikker en konijn. Gedeputeerde Staten van provincie Drenthe heeft bij verordening deze soorten 'vrijgesteld' van de ontheffingsplicht (provincie Drenthe, 2021). Dit betekent dat voor deze soorten geen ontheffing nodig is voor werken gericht op ruimtelijke inrichting en ontwikkeling en beheer en onderhoud. Wel geldt voor deze soorten de zorgplicht. Vrijgestelde soorten zijn niet meegenomen in deze toetsing.

Tabel 3.1 Verbodsbepalingen soortenbescherming onder de Wnb. VR = Vogelrichtlijn, HR = Habitatrichtlijn. Cijfers verwijzen naar de wetsartikelen

Beschermingsregime	Vogels - VR	Dieren - HR/ Bonn/Bern	Planten - HR/ Bonn/Bern	Dieren - nationaal	Planten - nationaal
Verbodsbepaling					
Dieren of planten:					
Doden of vangen	3.1.1	3.5.1		3.10.1.a	
Storen/verstoren	3.1.4 (tenzij 3.1.5)				
Plukken, verzamelen, afsnijden, ontwortelen of vernielen			3.5.5		3.10.1.c
Onder zich hebben of vervoeren	3.2.6	3.6.2	3.6.2		
Plaatsen:					
Vernielen, beschadigen of wegnemen nesten	3.1.2				
Beschadigen of vernielen rust- of voortplantingsplaatsen	3.1.2	3.5.4		3.10.1.b	
Eieren:					
Vernielen (VR: en beschadigen)	3.1.2	3.5.3			
Rapen	3.1.3	3.5.3			
Onder zich hebben	3.1.3				

3.3 Zorgplicht

De zorgplicht (Wnb, artikel 1.11) houdt in dat handelingen, die nadelige gevolgen kunnen hebben voor in het wild levende dieren en planten achterwege worden gelaten. De initiatiefnemer neemt de noodzakelijke maatregelen om negatieve gevolgen te voorkomen of zo veel mogelijk te beperken/ongedaan te maken. Het betreft alle in het wild levende dieren en planten. De zorgplicht dient onder meer als vangnet voor de bescherming van soorten waarvoor op grond van de Wnb geen specifiek verbod geldt. De zorgplicht is overal van toepassing, binnen en buiten beschermde gebieden.

3.4 Werkwijze

De mogelijke aanwezigheid van beschermde soorten is bepaald aan de hand van de volgende gegevens:

- Regionale en landelijke verspreidingsatlassen en -data
- Nationale Databank Flora en Fauna (NDFF), geraadpleegd op 16 november en 1 december 2023
- [De Ecoviewer van TAUW](#)
- Een oriënterend veldbezoek op 16 november 2023

Tijdens het oriënterende veldbezoek is onderzocht of de locatie voldoet aan eisen die soorten aan hun leefomgeving stellen. Ook is gelet op aanwijzingen (zichtwaarnemingen en sporen van terreingebruik, zoals hollen, uitwerpselen, haren, prooi- of voedselresten) van de aanwezigheid van beschermde soorten.

3.5 Literatuuronderzoek

Tabel 3.2 geeft een overzicht van alle beschermde soorten die op basis van verspreidingsgegevens en biotoop mogelijk in (de omgeving van) het plangebied voorkomen.

Tabel 3.2 Beschermde soorten die op basis van verspreidingsgegevens en habitat mogelijk in (de omgeving van) het plangebied voorkomen

Soortgroep	Mogelijk aanwezige beschermde soorten
Flora	Kluwenklokje (artikel 3.10)
Grondgebonden zoogdieren	Bever en wolf (artikel 3.5)
Vleermuizen	Boommarter, das, eekhoorn, grote bosmuis, otter en steenmarter (artikel 3.10)
	Baardvleermuis, franjestaart, gewone dwergvleermuis, gewone grootoorvleermuis, kleine dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis, laatvlieger, meervleermuis, rosse vleermuis, tweekleurige vleermuis, watervleermuis (artikel 3.5)
Vogels - jaarrond beschermde nesten	Huismus, ooievaar, gierzwaluw, roek, kerkuil, ransuil, steenuil, sperwer, slechtvalk, grote gele kwikstaart, havik, wespandief, boomvalk, bosuil, zwarte wouw, huiszwaluw, raaf, ringmus, rode wouw, zwarte specht (artikel 3.1)
Vogels - jaarrond beschermd: afhankelijk van ecologische factoren	Onder andere boerenzwaluw, boomkruiper, bonte vliegenvanger, buizerd, koolmees, pimpelmees, spreeuw, zwarte roodstaart, torenvalk, ekster, grote bonte specht, groene specht, grauwe vliegenvanger (artikel 3.1)
Vogels – in gebruik zijnde nesten	Algemene soorten zoals merel, scholekster en houtduif (artikel 3.1)
Amfibieën	Alpenwatersalamander (artikel 3.10), heikikker, poelkikker (artikel 3.5)
Reptielen	Adder, levendbarende hagedis, zandhagedis (artikel 3.10)
Vissen	-
Vlinders	Grote vos, grote weerschijnvlinder (artikel 3.10)
Libellen	Gevlekte witsnuitlibel (artikel 3.5)
Overige ongewervelden	-

3.6 Toetsing beschermde soorten

In de volgende paragrafen zijn de effecten van de beoogde ontwikkeling op de in tabel 3.2 genoemde soorten beschreven.

Veel soorten stellen specifieke eisen aan hun habitat. Het plangebied betreft een braakliggend terrein met zwarte grond. Er is vrijwel geen vegetatie aanwezig, met uitzondering van lokale hergroei sinds het bouwrijp maken, en het ontbreekt aan natuurlijk biotoop. De 8 aanwezige bomen zijn eerder al eens verplant en zijn smal en bevatten geen holtes of nesten. Ook biedt het plangebied geen beschutting in de vorm van struwelen, ruigtes of bouwwerken. Er zijn ook geen woningen of gebouwen aanwezig waar gebouwbewonende soorten een vaste rust- of voortplantingsplaats kunnen hebben. .

Dit betekent dat effecten op in de omgeving voorkomende beschermde soorten: bever, boommarter, das, steenmarter, wolf, otter, grote bosmuis, huismus, huiszwaluw, gierzwaluw, ringmus, grote gele kwikstaart, slechtvalk, zwarte specht, amfibieën, reptielen, vissen, vlinders, libellen en overige ongewervelden op voorhand uitgesloten kunnen worden. Deze soortgroepen worden om die reden niet verder behandeld in deze rapportage.

Rond het plangebied zijn binnen een straal van 100 meter geen nesten of hollen waargenomen die door boomvalk, ransuil, roek, wespendif, havik, sperwer, rode wouw, zwarte wouw, raaf en bosuil in gebruik kunnen zijn als nestlocatie. Het voorkomen van essentieel leefgebied van deze soorten in en direct rondom het plangebied is uitgesloten.

3.6.1 Flora

Binnen het plangebied is een braakliggend terrein aanwezig. Enkele maanden geleden is het terrein bouwrijp gemaakt ten behoeve van woningbouw. In de huidige situatie is sprake van een open terrein. Het ontbreekt aan bosschages, struwelen, of natuurlijk biotoop. Het merendeel van het terrein is onbegroeid. Slechts lokaal is sprake van hergroei van kruidenrijke vegetaties. Vrijwel alle onder de Wnb beschermde soorten vaatplanten zijn voor het ontkiemen en voortbestaan afhankelijk van een (half)natuurlijk biotoop met schrale bodemomstandigheden. De bodem binnen het plangebied heeft een relatief voedselrijk karakter. Het voorkomen van beschermde flora is daarom uit te sluiten. Ten aanzien van beschermde flora zijn geen vervolgstappen nodig in de vorm van nader onderzoek of een Wnb ontheffing.

3.6.2 Grondgebonden zoogdieren

Eekhoorns komen voor in bomen in of in de nabijheid van bos, maar komen soms ook voor in tuinen binnen bebouwd gebied. Eekhoorns leven individueel en hebben een eigen leefgebied waarbinnen gefoerageerd wordt. De soort maakt een nest van bladeren en twijgen hoog in de boom, of gebruikt een boomholte als verblijfplaats. Een eekhoornnest kan een doorsnede hebben van 30 tot 50 centimeter en wordt minstens 5 meter boven de grond gebouwd. Naast het grotere 'hoofdnest' heeft eekhoorn vaak 5 á 6 reservenesten in gebruik.

Tijdens het veldbezoek zijn geen eekhoornnesten of voor de soort geschikte boomholtes gevonden in de enkele aanwezige bomen in het plangebied of de directe omgeving hiervan. Tevens is er geen voorkeurshabitat in de vorm van bos of park in de directe omgeving. Het voorkomen van, en effecten op eekhoorn in het plangebied zijn uitgesloten. Er is geen aanvullend onderzoek of ontheffing nodig.

3.6.3 Vleermuizen

Hoewel vleermuizen zoogdieren zijn, worden deze vanwege hun afwijkende eigenschappen als afzonderlijke groep behandeld. Er zijn drie typen leefgebied van vleermuizen te onderscheiden, namelijk: verblijfplaatsen, foerageergebied en vliegroutes. Deze worden hieronder per type leefgebied beschreven. Verblijfplaatsen van vleermuizen zijn te allen tijde wettelijk beschermd. Indien foerageergebied en/of vliegroutes een essentieel onderdeel van het leefgebied van vleermuizen vormen, zijn deze functies eveneens wettelijk beschermd. Er wordt daarom onderscheid gemaakt in essentiële foerageergebieden en vliegroutes en niet-essentiële foerageergebieden en vliegroutes.

3.6.3.1 Verblijfplaatsen

Verblijfplaatsen van vleermuizen bevinden zich, afhankelijk van de soort, in woningen en andere bouwwerken zoals kerken, kantoorpanden en bunkers, in grotten, in boomholtes of achter schors en in kieren van bomen. Globaal kan daarbij onderscheid gemaakt worden tussen in gebouwen verblijvende vleermuissoorten en in bomen verblijvende vleermuissoorten. Omdat vleermuizen een duidelijke jaarcyclus kennen, maken we onderscheid tussen verschillende typen verblijfplaatsen, namelijk zomer-, kraam-, paar- en winterverblijfplaatsen.

Het voornemen heeft geen direct effect op bomen in het plangebied of de omgeving en er zijn ook geen gebouwen of bouwwerken in het plangebied. Mogelijk voorkomende soorten in bomen zijn ruige dwergvleermuis, gewone dwergvleermuis, kleine dwergvleermuis, rosse vleermuis, gewone grootoorvleermuis, watervleermuis, baardvleermuis en franjestaart.

3.6.3.2 Foerageergebieden en vliegroutes

Foerageergebieden en vliegroutes van vleermuizen zijn onder andere (lijnvormige) groen- of waterstructuren zoals struweel, bomenrijen, andere opgaande begroeiing en watergangen. Aangezien er werkzaamheden gaan plaatsvinden in een gebied dat grotendeels uit braakliggende grond bestaat, verdwijnen er geen groenstructuren die kunnen dienen als onderdeel van het foerageergebied of vliegroute. Het is hiermee uitgesloten dat foerageergebieden en/of vliegroutes verloren gaan die essentieel zijn voor het behoud van lokale vleermuispopulaties. Het plangebied bestaat uit een braakliggend terrein met een open en donker karakter. Het is niet uitgesloten dat bepaalde soorten vleermuizen het plangebied gebruiken als foerageergebied. De beoogde ontwikkeling zal tot op zekere hoogte afbreuk doen aan het donkere karakter binnen het plangebied. Er is in de nabije omgeving echter voldoende open en donker gebied van gelijkwaardige kwaliteit aanwezig. De beoogde ontwikkeling leidt niet tot aantasting van een mogelijk foerageergebied dat essentieel is voor lokale vleermuispopulaties.

Ook zijn er binnen het plangebied geen lijnvormige landschapselementen zoals kanalen of bomenrijen aanwezig die door vleermuizen gebruikt kunnen worden als vliegroute. De beoogde ontwikkeling leidt niet tot aantasting van een (essentiële) vliegroute voor vleermuizen. Ten aanzien van vleermuizen is geen nader onderzoek of een Wnb ontheffing nodig.

3.6.4 Vogels

3.6.4.1 Vogels – jaarrond beschermd: afhankelijk van ecologische factoren

Bij vogelsoorten uit deze categorie gaat het om vogels die vaak elk jaar terugkeren naar de omgeving waar ze gebroed hebben, maar die wel flexibel zijn om een nieuw nest te maken of zich elders te vestigen. Het gaat dus om de bescherming van het functionele leefgebied en dit is alleen aan de orde als de betreffende soort voor zijn voortplanting uitsluitend afhankelijk is van dat functionele leefgebied en er geen alternatieven of uitwijkmogelijkheden in de omgeving zijn.

Een omgevingsscan is nodig om per soort te bepalen of het nest en het functionele leefgebied bij dit voornemen jaarrond beschermd zijn. Daarbij spelen de landelijke staat van instandhouding (die voortkomt uit o.a. verspreiding, populatie en trend), het belang van de in en nabij het plangebied aanwezige populatie en alternatief leefgebied in de directe omgeving een belangrijke rol.

Boerenzwaluw, bonte vliegenvanger, boomklever, boomkruiper, brilduiker, groene specht, grote bonte specht, ijsvogel, kleine bonte specht, koolmees, kortsnavelboomkruiper, oeverzwaluw, pimpelmees, zwarte kraai en zwarte roodstaart hebben allemaal een gunstige staat van instandhouding (SOVON, 2021). Maatregelen ten gunste van deze soorten worden daarom niet nodig geacht. Nesten van deze vogels zijn wel beschermd tijdens het broedseizoen.

Gekraagde roodstaart, glanskop, grauwe vliegenvanger, hop, huiszwaluw, spreeuw en torenvalk hebben allemaal een matig ongunstige staat van instandhouding (SOVON, 2020). Eider, ekster en tapuit hebben een ongunstige staat van instandhouding (SOVON, 2021).

Het plangebied bestaat uit een braakliggend terrein zonder struwelen, bosschages of houtopstanden. Er staan 8 verplante bomen in een hoek van het plangebied, maar het betreft geen nestbomen. Het is uitgesloten dat de voorgenomen werkzaamheden leiden tot aantasting van nestlocaties. Echter kunnen de werkzaamheden wel een verstorend effect hebben op nesten buiten de plangrenzen. Gezien ten noordoosten van het plangebied een kleine strook van bosschages ligt is het niet uit te sluiten dat er vogelsoorten broeden rond het plangebied. Men dient rekening te houden met het reguliere broedseizoen en eventuele verstoring van vogels met nestlocaties buiten het plangebied.

3.6.4.2 Vogels – in gebruik zijnde nesten

De nesten van alle inheemse vogelsoorten zijn beschermd wanneer ze als broedlocatie in gebruik zijn. Bij het veldbezoek zijn geschikte nestlocaties van broedvogels aangetroffen, zoals het bosperceel ten noorden van het plangebied. De bomen en struiken in het bosje kunnen mogelijke nestlocaties/broedbiotoop bieden voor diverse soorten bos- en struweel broedvogels.

Tijdens het veldbezoek op 16 november 2023 zijn geen nesten of holtes waargenomen in bomen in de directe omgeving van het plangebied. Negatieve effecten zijn uitgesloten zolang er niet wordt gewerkt tijdens het broedseizoen.

Vogels kunnen gedurende het gehele jaar gaan broeden. De kans op een broedgeval is het grootst in de periode maart tot en met augustus. Ook buiten deze periode zijn broedende vogels mogelijk aanwezig en beschermd. Het is daarom belangrijk om hier voorafgaand aan de werkzaamheden rekening mee te houden. Het is noodzakelijk om voorafgaand aan de werkzaamheden contact op te nemen met een ecooloog om te bepalen of een controle op nesten van broedvogels noodzakelijk is (een broedvogelcontrole). Indien een broedende vogel aanwezig is, kan het nodig zijn om de werkzaamheden uit te stellen totdat de jongen zijn uitgevlogen en niet meer afhankelijk zijn van het nest. Mogelijk kan een deel van de werkzaamheden wel uitgevoerd worden door het aanhouden van een door een ecooloog vastgestelde verstoringsvrije zone. Binnen deze verstoringsvrije zone mogen geen tot zeer beperkt werkzaamheden worden uitgevoerd.

4 Conclusies en aanbevelingen

4.1 Aanleiding en doel

In opdracht van Gemeente Borger-Odoorn heeft TAUW onderzoek gedaan naar de consequenties van de geldende natuurwet- en regelgeving voor het realiseren van nieuwe starterswoningen en levensbestendige woningen in de wijk Daalkampen in Borger. De beoogde ontwikkeling kan alleen doorgaan als deze niet in strijd is met de natuurwet- en regelgeving, of als de benodigde vergunningen en/of ontheffingen kunnen worden verleend.

4.2 Relevante natuurwet- en regelgeving

Voor de toetsing van het voornemen is de volgende natuurwet- en regelgeving van toepassing:

- Wet natuurbescherming – onderdelen:
 - Gebiedsbescherming - Natura 2000
 - Soortenbescherming
- Provinciaal beschermde gebieden :
 - Natuurnetwerk Nederland (NNN)
 - Bijzonder provinciaal natuurgebied of landschap, Nationaal Park Drentse Aa, Beekdal en bergingsgebied en ganzenrustgebied

Effecten op beschermde houtopstanden en provinciaal beschermde gebieden (NNN, ganzenrustgebied, nationale parken en dergelijke) zijn op voorhand uitgesloten. Significante effecten op Natura 2000-gebieden als gevolg van stikstof worden niet verwacht maar zijn niet op voorhand uit te sluiten. Zekerheid omtrent stikstofdepositie kan uitsluitend worden verkregen middels een AERIUS-berekening. Het bevoegd gezag kan hier altijd om vragen.

4.3 Conclusies toetsing soortbescherming

4.3.1 Soortenbescherming

De beoogde ontwikkeling heeft mogelijk negatieve effecten op door de Wnb beschermde soorten, namelijk algemene broedvogels.

Algemene broedvogels

Voorafgaand aan de werkzaamheden is het van belang om contact op te nemen met een ter zake kundig ecooloog om te bepalen of een broedvogelcontrole noodzakelijk is. Het broedseizoen loopt over het algemeen van maart tot en met augustus. Buiten deze periode is de kans dat er een broedvogelcontrole uitgevoerd dient te worden een stuk kleiner. Er wordt geadviseerd om een werkprotocol op te stellen met regels over het broedseizoen, nestelende vogels en verlichting.

4.4 Consequenties planvorming en uitvoering

Op dit moment is het uitgesloten dat verbodsbepalingen uit de Wnb worden overtreden door het voornemen. Nader onderzoek naar de aan- of afwezigheid van beschermde soorten is niet nodig. Het is niet uitgesloten dat binnen het plangebied sprake is van leefgebiedsfuncties voor vleermuizen in de vorm van foerageergebieden. Er is echter geen sprake van mogelijke leefgebiedsfuncties voor vleermuizen die essentieel zijn. In verband met mogelijke leefgebiedsfuncties van vleermuizen dient men rekening te houden met lichtuitstoot. Zowel tijdens de realisatie als permanente situatie van het voornemen. Omliggende bomen, bosschages en gebouwen mogen niet direct aangelicht worden.

Mochten de werkzaamheden uitgevoerd worden gedurende het broedseizoen van vogels, dan bestaat een kans op vertraging vanwege de kans op verstoring van broedende vogels in en rondom het plangebied. Het is mogelijk nodig om een verstoringsvrije zone in te richten rondom een actief nest van een broedende vogel. Binnen deze zone mogen geen tot zeer beperkt werkzaamheden worden uitgevoerd.

Tabel 4.1 Samenvatting van de resultaten van de toetsing van effecten op beschermde soorten

Soortgroep	Overtreding Wnb	Nader onderzoek	Te nemen maatregelen
Grondgebonden zoogdieren	Nee	Nee	-
Vleermuizen	Nee	Nee	Omliggende bomen, bosschages en gebouwen niet direct aanlichten in zowel realisatie als permanente situatie
Vogels - jaarrond beschermde nesten	Nee	Nee	-
Vogels - functioneel leefgebied nest beschermd	Nee	Nee	Rekening houden met het broedseizoen
Vogels - broedvogels	Mogelijk	Voor start van de werkzaamheden een ter zake kundige ecooloog raadplegen om te bepalen of een broedvogelcontrole noodzakelijk is. Tijdens de controle dient men vooral de noordwestelijke hoek van het plangebied goed te inspecteren gezien hier enkele boompjes aanwezig zijn en wat meer vegetatie aan de rand van het plangebied aanwezig is	Uitslag broedvogelcontrole: Bijvoorbeeld het afschermen van eventuele nestlocaties of het uitstellen van werkzaamheden door het inrichten van een verstoringvrije zone (in een deel van het plangebied)

4.5 Aanbevelingen en kansen biodiversiteit

TAUW gelooft dat we samen de achteruitgang van biodiversiteit in Nederland kunnen stoppen. TAUW is aangesloten bij het Deltaplan Biodiversiteitsherstel waarin overheden, marktpartijen en maatschappelijke organisaties samenwerken aan biodiversiteit als kerndoel voor de openbare ruimte. Vanuit deze ambitie kijken we met onze opdrachtgevers naar concrete en realistische mogelijkheden voor biodiversiteitsherstel in onze projecten.

Kansen in dit project

De ecologen van TAUW kijken verder dan de aanwezigheid van strikt beschermde soorten. Vanuit het motto 'meer biodiversiteit achterlaten dan je aantreft' signaleren we kansen voor dit project om bij te dragen aan het herstel van biodiversiteit. Hieronder geven we op beknopte wijze enkele kansen aan. Wij bespreken deze voorstellen graag met u en werken desgewenst de praktische aspecten verder uit. Voor dit project liggen er mogelijkheden voor biodiversiteitsherstel door:

- Het opstellen van een concreet ecologisch beheer- en/of inrichtingsplan, bijvoorbeeld gericht op verhoging van de bloemrijkdom voor bijen. Hierbij sluiten we zo veel mogelijk aan op de (toekomstige) situatie in uw projectgebied, gemeentelijk natuurbeleid en regionale doelsoorten en potenties. Biodiversiteit vraagt om maatwerk en ieder project is anders. In een plan nemen we de best passende maatregelen op. Voorbeelden van potentiële maatregelen zijn:
 - *Het vergroten van de diversiteit aan leefgebied voor planten en dieren door via aanplant of beheer te zorgen voor verschillende biotooptypen (water, oevers, kruidenvegetatie, struweel, bomen, bos) en geleidelijke overgangen hiertussen*
 - *Het versterken van populaties door te voorzien in nestkasten en/of verblijfplaatsen (bijvoorbeeld vogels en vleermuizen), wanneer blijkt dat nestgelegenheid een beperkende factor is*
 - *Het beperken van verstoring door bijvoorbeeld verlichting of geluid*
 - *Het versterken van leefgebied en migratiezones door het aanbrengen van natuurlijke elementen als takkenrillen, dood hout, of stenige elementen*
 - *Het realiseren van een groen en/of bruin dak aan de bebouwing, ten behoeve van diverse soorten vogels en insecten*
- Het opstellen van een integraal duurzaamheidsadvies. Herstel van biodiversiteit heeft raakvlakken met andere opgaven zoals energietransitie, circulaire economie, klimaatadaptatie en verstedelijkingsvraagstukken. TAUW is gewend projecten integraal te benaderen. Ecologen werken daarvoor vaak samen met andere experts. Ook voor uw project kunnen kansen voor biodiversiteit worden gekoppeld aan andere duurzaamheidsopgaven

5 Literatuur

Broekhuizen S., K. Spoelstra, J.B.M. Thissen, K.J. Canters, J.C. Buys, 2016. Atlas van de Nederlandse zoogdieren. KNNV Uitgeverij, Utrecht.

Creemers, R.C.M. & J.J.C.W. van Delft, 2009. De amfibieën en reptielen van Nederland. Nederlandse Fauna 9. Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, KNNV Uitgeverij & European Invertebrate Survey - Nederland, Leiden.

Herder J.E., A. van Diepenbeek & R.C.M. Creemers, 2013. Verspreidingsonderzoek reptielen en amfibieën 2013. Rapport 2013-010. Stichting RAVON, Nijmegen.

Provincie Drenthe, 2018. Provinciale Omgevingsverordening 2018, d.d. 3 oktober 2018

van Dijk A.J. & Boele A. 2011. Handleiding SOVON Broedvogelonderzoek. SOVON Vogelonderzoek Nederland, Nijmegen.

Vleermuisvakberaad Netwerk Groene Bureaus, Zoogdiervereniging en Rijksdienst voor Ondernemend Nederland, Vleermuisprotocol 2021.

Geraadpleegde internetwebsites:

www.floron.nl

www.ravon.nl

www.sovon.nl

www.verspreidingsatlas.nl

www.zoogdiervereniging.nl

www.ndff.nl